

Kavarsko šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

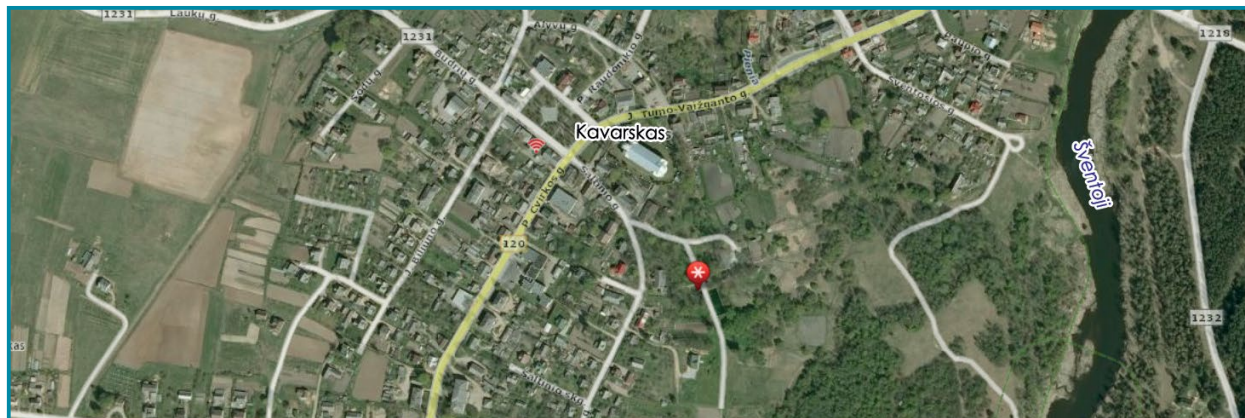
Kavarsko tufų šaltinis,
Šv. Jono Krikštytojo šaltinis,
Švento Jono šaltinis,
Šventieji šaltiniai

Koordinatės

LKS: 558771; 6144439

Adresas

Kavarsko mst.,
Anykščių r. sav.,
valstybės saugomas gamtos
paveldo objektas (1985)

Aplinka

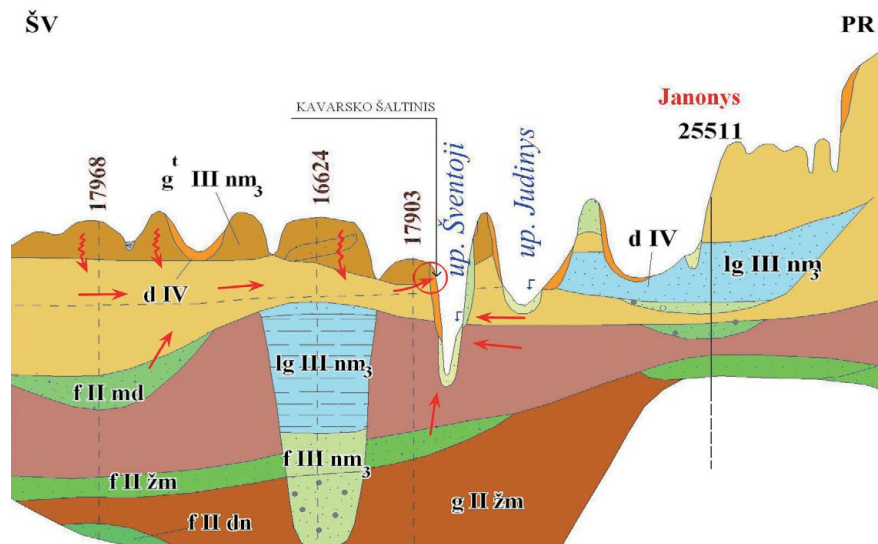
Šaltinis išteka sufoziniame cirke, kuris yra Šventosios upės slėnio dešiniojo šlaito viršutinėje dalyje. Šaltinio absoliutinis aukštis apie 73–75 m. Šaltinio plotą (dugną) sudaro žvirgždas ir gargždas su smėliu ir nedideliais (iki 10 cm skersmens) rieduliais. Vandens išeiga artima sluoksninei su atskiromis nedidelėmis tėkmėmis (jų yra 4–6), besijungiančiomis į didesnius srautus vagelėmis. Išsiliejimo vieta pastovi – sufozinio cirko dugnas, beveik stačiakampis, 14 m pločio ir 21 m ilgio. Šis dugnas yra „išsipovęs“ į šlaitą viršutinėje dalyje 3–4 metrus.

Dabartinė būklė, kaptazas

Sumūryta graži akmenų sienelė, patogūs betoniniai laiptai, gražiai sutvarkyta aplinka, įrengtas šaltinio vandenį surenkantis baseinas.

Vandens fizikinės savybės

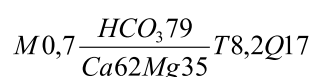
Šaltinio vanduo bespalvis, beskonis, be kvapo, šaltas (temperatūra 8,2 °C). Ištirpusio deguonies koncentracija 10,4 mg/l, pH = 7,6, Eh = +217 mV, rH = 22.

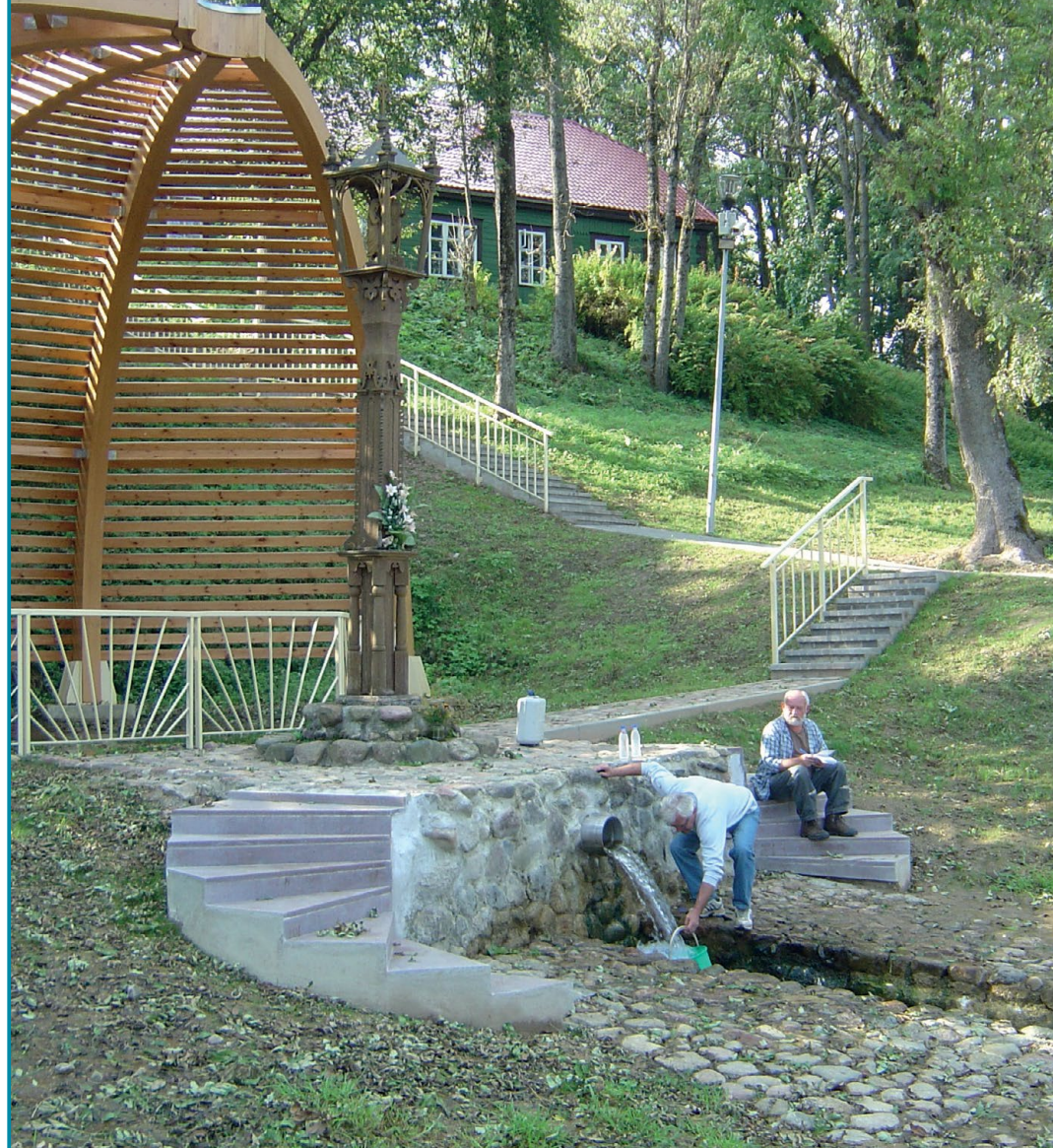
Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi daug mineralinių medžiagų (687 mg/l), kietas (8,72 mg-ekv/l), pasižymi karbonatiniu lengvai pašalinamu kietumu. Jame nėra geležies, nitritų ir amonio. Tačiau nustatyta padidėjusi nitratų koncentracija (25 mg/l). Tai rodo, kad šaltinio vandens kokybei daro poveikį miestelyje vykdoma ūkinė veikla.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	687		
Sausoji liekana 180 °C	467		
Bendrasis kietumas		8,72	
Karbonatinis kietumas		7,21	
Nekarbonatinis kietumas		1,51	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	27	0,76	8,33
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	36	0,75	8,22
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	440	7,21	79,06
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	25	0,40	4,39
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	6,20	0,27	2,98
Kalis, K ⁺	3,20	0,08	0,88
Kalcis, Ca ²⁺	112	5,59	61,63
Magnis, Mg ²⁺	38	3,13	34,51
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,41		
Permanganato skaičius, mg O/l	1,90		
Bendroji geležis, mg/l	0,05		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	714		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Kavarske sklando vadinamoji versmės byla. Ji byloja, kad senovėje čia stovėjo medinė pilis, kurioje gyveno kunigaikštis Kavaris. Stipruolis dėl dažnų kovų su svetimšaliais buvo praradęs regėjimą, tačiau jėgų turėjo su kaupu. Sykį pilį apsupo kalavijuočiai. Nesiryždami kautis su narsiais pilėnais, svetimšaliai juos apsupo – pasmerkė mirti iš bado ir troškulio. Kai nusilpę žmonės iš tiesų ėmė vaduotis mirtimi, Kavaris įsmeigė į žemę savo kalaviją ir pareiškė, kad tas, kam pavyks jį ištraukti, prasiveržęs pro užpuolikus privalės iš šalia tekančios Šventosios atnešti vandens. Daugeliui pilėnų nedrįstant liestis prie kalavijo, jį ištraukė jaunuolis, kurio mylimoji ką tik mirė iš troškulio. Iš žemės ištryško versmė. Jos vandens atsigerę pilėnai įgavo neįtikimų galių, todėl lengvai nugalėjo pilį apgulčius priešus. Negana to, versmės vandeniu nusiprausęs Kavaris praregėjo.

Tokia yra pagoniškoji Kavarsko šaltinio legenda. Kaip jis tapo šv. Jono šaltiniu, tiksliai nežinoma. Tačiau jau seniai manyta, kad šaltinio vanduo išskirtinių gydomųjų savybių įgyja būtent Joninių naktį.

Tipas

Krintantis, kontaktinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Didelio vandeningumo, labai reikšmingas šaltinis. Debitas 13–17 l/s

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

A. Linčius, 1989–1990;
P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij,
K. Kadūnas, 2012